

Jeppe Mellema

J.R. Mellema - 1940

Jeppe Remt Mellema is geboren op 18 maart 1926 in Leiden. Hij was de zoon van Remt Lourens Mellema en Mara Maria van der Walle. Hij had een broertje Theunis (Teun) Lourens (Solo, 14 juli 1928). Zijn ouders leerden elkaar kennen tijdens hun studententijd in Leiden. Zijn vader studeerde Oosterse talen en zijn moeder was biologe. Een jaar na zijn geboorte vertrok het gezin naar Nederlands-Indië waar zijn vader assistent-controleur bij het Binnenlands Bestuur werd in Sidoeardjo bij Soerabaja.

In 1928 verhuisden ze naar Surakarta (Solo), waar zijn vader leraar Javaanse Taal- en Letterkunde werd aan een middelbare school. Als kind hielp Jeppe zijn moeder in de groentetuin en ze deelden hun liefde voor de natuur. Jeppe verzorgde zelf zijn huisdieren en wilde later graag dierenarts worden. In 1932 verhuisden ze naar Djokjakarta, omdat de school van zijn vader verhuisde. Zijn moeder richtte er de huisvrouwenvereniging op. Beide broers zaten hier op de Europese Lagere school. In Djokjakarta werd Jeppe scout bij groep 4, de Groene troep. Zijn broertje Teun was hier welp bij akela Keesje Wijna.

Tijdens de mobilisatie moest zijn vader als KNIL-Landstormsoldaat het vliegveld bij Djokja bewaken. Hij werd na de Japanse overgave krijgsgevangen genomen en tewerkgesteld als dwangarbeider aan de Pakan Baroe Spoorweg op Sumatra. Hij belandde hierna met beriberi in Singapore. Hij weet te overleven en na de Japanse capitulatie kan hij op krachten komen in het hospitaal van Johore.

Omdat er geen geld meer binnenkwam moest Jeppe met zijn moeder en broertje na de capitulatie verhuizen naar een tweekamerappartement. Op 25 december 1942 werd hij met zijn moeder en broertje geïnterneerd in kamp Ambarawa 6. Dit kamp was ondergebracht in de barakken van een oud KNIL-kampement in Ambarawa, direct ten westen van Fort Willem I. Hij werd daar verliefd op een Hollands meisje, Fransje Brand. Die eerste verliefdheid hield hem op de been, wat er ook gebeurde. Akela Wijna zit ook in Kamp Ambarawa 6. Ze startte daar begin 1943 met een welpenhorde; de O.K. Club. Teun hielp haar bij de activiteiten.

Begin februari 1943 moest Jeppe met andere jongens vertrekken naar mannenkamp Salatiga. Het kamp was gevestigd in Djoen Eng, een grote woning van een rijke chinees Kwik Djoen Eng. In de dertiger jaren raakte het huis in verval. De chinees ging failliet, de bank legde beslag. Er zaten daar zo'n honderd jongens en evenveel mannen gevangen. Opeens zag hij daar Jan Nomes, met wie hij jarenlang bij de padvinderij had gezeten. Vanaf dat moment werden ze vrienden. Er kwam een groep van dertig priesters in dit kamp en van

één van hen leerde Jeppe nog wat Latijn. Eind januari 1944 vertrokken ze allemaal in een geblindeerde overvolle trein naar het volgende kamp. Ze konden er niet naar het toilet, dus het stonk er verschrikkelijk. Ze kregen geen eten en drinken. Na 24 uur kwamen ze aan in Bandung, waar ze in open vrachtwagens naar het mannenkamp het 15e Bataljon werden gebracht, gehuisvest in een oude KNIL-kazerne. Hij kon hier een tijd aan het werk bij de technische dienst, waar hij met vier andere mannen samenwerkte. Twee van hen hadden een illegale radio gemaakt en verstopt in twee draagbare veldflessen. Na de oorlog vertelde Jeppe: *'Terwijl zij luisterden, stond we buiten op wacht en waarschuwden hen door met luide stem "Keirei...!" te groeten bij het buigen voor naderende Japanners. De radioberichten gaven we door aan het Hollandse kamphoofd Van Karnebeek. Hij verspreidde ons nieuws pas na weken om de bron niet te verraden, omdat op radiobezit de doodstraf stond..'*

Na de Japanse captatie duurde het een week voordat het bericht formeel in het kamp verteld werd. Jeppe hoorde dat zijn moeder op 8 mei 1945 was overleden aan dysenterie en hongerodeem. Hij vond zijn broer sterk vermagerd terug in kamp Ambarawa 7. Teun was op 17 september 1944 weggevoerd naar het jongenskamp 8 in Ambarawa en kwam later terecht in kamp 7. Teun wist al dat hun moeder was overleden en hij vroeg of Jeppe bij hem bleef. Jeppe vond het er te vies om te blijven. Teun werkte er als verpleger en bleef bij zijn vrienden.

Jeppe ging aan de slag in de noodhulp als bijrijder bij het laden en lossen bij de Britse militaire hulporganisatie RAPWI. Dit was de Recovery of Allied Prisoners of War and Internees, ofwel Britse noodhulp aan voormalige geallieerde krijgsgevangenen en burgergeïnterneerden in Azië. Met geld van deze hulporganisatie kon voedsel ingekocht en verdeeld worden met een militaire vrachtauto. In oktober werd hij overvallen door Indonesische vrijheidsstrijders en gevangen genomen. Hij overleefde ternauwernood. Ze werden bevrijd door de Gurkha's en Jeppe ging naar het vrouwenkamp Ambarawa 8. Op 21 november 1945 drongen Indonesische vrijheidsstrijders Ambarawa 8 binnen. Bij deze aanslag zijn veel vrouwen en kinderen om het leven gekomen, maar ook deze aanval overleefde Jeppe. Ze werden gered door een Ambonese KNIL-eenheid die toevallig passeerde.

Na de aanslag kwam hij bij zijn broer terecht in Ambarawa 7. Er waren voortdurend beschietingen vanuit de heuvels op dit kamp in het dal. Teun en Jebbe zaten bij het laatste Britse transport uit Ambarawa naar Semarang. Ze gingen naar Batavia en vonden daar hun broodmagere vader terug in kamp 10e Bat in Batavia. Hij regelde werk voor zijn zoons en Jeppe werkte in de cartotheek en sliep op een veldbed in de balzaal van 'Hotel des Indes'. De jongens kregen het advies zo snel mogelijk naar Nederland te gaan. De broers zijn op 22 februari 1946 als werkende passagiers met het m.s. Johan de Witt in Nederland aangekomen. Hun vader bleef achter in Indië. Ze werden liefdevol opgevangen door hun grootvader Mellema in Groningen. Een half jaar later volgt ook vader Remt, inmiddels hertrouwd met een oorlogsweduwe. In Groningen maakte Jeppe zijn hbs-b af. Hij ging geneeskunde studeren in Leiden en begon een huisartsenpraktijk in Diemen.

Dertig jaar lang vertelde Jeppe zijn oorlogsverhaal op scholen:
'Juist nu de spanning in de wereld toeneemt, is het belangrijk dat we onze verhalen delen en elkaar beter begrijpen.'

Meer informatie

[Jeppe Mellema | Oorlogsverhalen | Verhalen over de oorlog](#)

Foto: *Vader, moeder, Teun en Jeppe aan de thee, Djokja, 1937*

Foto: *Teun en Jeppe, Groningen 1946*

[Japanse interneringskaarten | Nationaal Archief](#)

[SALATIGA \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Ambarawa \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Mara Maria Mellema-van der Walle | Oorlogsgravenstichting](#)

[Ambarawa 6 overledenen 9-3-1944 - 23-9-1945 \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Els | Indisch4ever](#)

[Het verhaal van Jeppe Mellema – Archief Stichting Gastdocenten W.O.II Z.O. Azië](#)

[Archieven.nl - 923-925 Correspondentie van de familie Mellema, 1920-1946. \(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies\)](#)

[Moesson | 1 mei 1998 | pagina 45 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief \(pictura-dp.nl\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.